



MATERIÁL

pro zasedání Zastupitelstva města Hranic, dne 25. 4. 2019

Bod programu: 29

Předkládá: Rada města

Okruh zpracovatelů: Odbor rozvoje města; Odbor školství a sociálních věcí

Zpracoval: Ing. arch. Marek Kuchta
Ing. Pavla Hynčicová
Ing. Petr Bakovský

Název bodu: **Úprava proluky vedle Synagogy**

Návrh na usnesení:

Zastupitelstvo města Hranic po projednání:

1. schvaluje/neschvaluje

Rozpočtové opatření na akci "Úprava proluky vedle Synagogy" dle předložené důvodové zprávy:

a) odd. § 3745	pol. 6127	orj 10	org 11 17038 000000	+ 576 000 Kč
b) odd. § 3745	pol. 6121	orj 10	org 11 17038 000000	- 40 000 Kč
c) odd. § 3326	pol. 2321	orj 3	org 20 00000 000000	+ 20 000 Kč
d) odd. § 6399	pol. 6901	orj 16	org 70 00000 000000	- 516 000 Kč

ad a) výdaje pořízení kulturního předmětu v rámci akce "Úprava proluky vedle Synagogy"

ad b) snížení výdajů na úpravu proluky

ad c) příjmy z přijetí darů

ad d) snížení investiční rezervy města

T: 20. 06. 2019

O: Ing. Vladimír Zemek

Předcházející usnesení ve věci:

1860/2017 – RM 60 ze dne 3. 10. 2017, 2549/2018 – RM 83 ze dne 10. 9. 2018, 84/2018 – RM 3 ze dne 11. 12. 2018, 327/2019 - RM 9 ze dne 9. 4. 2019

Důvodová zpráva:

Proluka vedle Synagogy na Janáčkově ulici je jedním z posledních neřešených míst v historickém jádru města. Z hlediska urbanistického i z hlediska památkové ochrany je proluka závadou, kterou napraví až zástavba domem. Za posledních 25 let se však nenašel vhodný účel pro nový objekt, ani finance na jeho realizaci a vlastníků pozemku, Církve československá husitská, neuvažuje o jeho zastavění ani v dlouhodobém výhledu.

Přestože nejde o městskou nemovitost, je v zájmu města pozvednout její kvalitu a působení na občany i návštěvníky města. V proluce chybí výraznější návštěvnícký cíl, její polodivoký charakter láká k nevhodným činnostem a degraduje charakter Synagogy i celé Janáčkovy ulice. Proluka – pozemek parc. č. 28 k.ú. Hranice o výměře 178 m² je ve vlastnictví Náboženské obce Církve československé husitské v Hranicích.

Rada města svým usnesením 1860/2017 – RM60 ze dne 3. 10. 2017 schválila záměr na zpracování projektové dokumentace na provizorní úpravu proluky vedle Synagogy a na stavební úpravu této proluky.

Odbor rozvoje města zajistil ideovou studii, kterou zpracoval Ing. arch. Tomáš Kratochvíla. Návrh spočíval především ve vyčištění prostoru od křoví a srovnání povrchu, který bude v celé ploše změněn na mlatovou plochu. Nově bylo plánováno osazení **velké lavice z masivního dřeva**, osvětlení zemními svítidly. Navržena je oprava fasády synagogy, na které je umístěna pamětní deska připomínající oběti holokaustu z řad hranických občanů. Upravená plocha bude veřejně přístupná a využívána k odpočinku občanů.

Rada města svým usnesením 2549/2018 – RM83 ze dne 10. 9. 2018 schválila realizaci projektové dokumentace a schválila rozpočtové opatření na zajištění projektové dokumentace ve výši 45 000 Kč. Odbor rozvoje města zajistil nabídky na zpracování navazující projektové dokumentace a na základě toho, předložil materiál do rady města. Rada města svým usnesením 84/2018 – RM 3 ze dne 11. 12. 2018 schválila rozpočtové opatření na zajištění projektové dokumentace ve výši 50 000 Kč.

Zastupitelstvo města schválilo v rozpočtu města na rok 2019 finanční prostředky na realizaci akce ve výši 700 000 Kč.

Odbor rozvoje města objednal v prosinci 2018 projekční práce u Ing. arch. Kratochvíly a společnosti Projektil s.r.o. v souladu se zpracovnou studií.

V průběhu projekčních prací pan místostarosta PhDr. Vladimír Juračka přednesl návrh možnosti úpravy řešení sedacího prvku **jako uměleckého díla**. Projekční práce byly pozastaveny do doby, než se rozhodne o podobě sedacího prvku. Tvůrce návrhu díla paní Mgr. Christine Habermann von Hoch představila na dvou schůzkách umělecké dílo s jeho funkcí, spojením s místem umístění, včetně uměleckého ztvárnění. Návrh byl konzultován se zpracovatelem studie úpravy proluky Ing. arch. Tomášem Kratochvílou.

Inspirace a symbolika díla je přiložena v samostatné příloze důvodové zprávy. Návrh vychází z Davidovy hvězdy, symbolu, který je spojený s židovskou kulturou. Cípy této hvězdy budou rozmístěny po proluce, v počtu 6 ks. Půdorysná hrana prvku bude ve velikosti 70–100 cm, výšky 50 cm. Stěny prvků budou zhotoveny z ocele – opracované koroze, sedák bude z masivního dřeva. Stěny budou tvořeny „obrazy“, které budou vytvořeny prořezávanou laserovou technologií a budou zahrnovat texty v hebrejštině. Ocel bude částečně pozlacená v řezu ornamentu. V sedacích prvcích bude umístěno osvětlení. Umělecké dílo je možné v budoucnu přemístit na jiné místo, v případě, že by Církve československá husitská, chtěla proluku využít pro své projekty. V současnosti má město Hranice uzavřenu nájemní smlouvu na dotčený pozemek do roku konce 2025.

Nabídka na provedení konceptu díla, modelu, přípravné dokumentace, realizace díla včetně jeho montáže činí celkem 576 000 Kč.

V současné době se již podařilo získat od soukromých dárců dar ve výši 20 000 Kč, dalších 10 000 Kč bude poskytnuto a předpokládá se, že dojde k navýšení této částky od dalších dárců.

Prezentace návrhu uměleckého díla Mgr. Christine Habermann von Hoch pro veřejnost proběhla dne 24. 4. 2019 v 16 hodin ve velké zasedací místnosti MěÚ Hranice.

Změna původního utilitárního řešení (lavice z masivního dřeva) na umělecký objekt s doplňkovou funkcí sezení lze vnímat jako povýšení celé realizace na vyšší kvalitativní úroveň. Také se bude jednat, s velkou pravděpodobností, o první hranickou realizaci uměleckého díla ve veřejném prostoru po více než 30 letech. S autorkou byla dohodnuta možnost přesunutí díla v případě ukončení nájemní smlouvy ze strany majitele pozemku.

Rada města svým usnesením 327/2019 - RM 9 ze dne 9. 4. 2019 schválila v souladu se směrnicí QS 74-01 článkem 4. odst. 4.5 přidělení zakázky na realizaci uměleckého díla, sedacích prvků v rámci akce "Úprava proluky vedle Synagogy" paní Mgr. Christine Habermann von Hoch dle důvodové zprávy, za podmínky, že Zastupitelstvo města schválí finanční prostředky pro realizaci díla.

Současně Rada města Hranic doporučuje Zastupitelstvu města Hranic schválit rozpočtové opatření na zajištění uměleckého díla ve výši 576 000 Kč v rámci akce „Úprava proluky vedle Synagogy“. Část prostředků na umělecké dílo je kryta z již poskytnutých darů (20 000 Kč) a část je poskytnuta z rezervy akce „Úprava proluky vedle Synagogy“ (40 000 Kč).

Připomínkové řízení		
Materiál byl projednán (kým)	Dne	Výsledek
Finanční odbor	17. 4. 2019	připomínky zapracovány

Přílohy:

č.1 Řesení proluky u Synagogy - Inspirace a symbolika díla.docx

č.2 Nabídka Mgr. Chrisine Habermann fon Hoch.pdf

č.3 Foto.pdf

č.4 Vizualizace.jpg

Řešení proluky u Synagogy – Inspirace a symbolika díla

Historický vývoj židovského osídlení

První Židé přišli do Hranic již před třicetiletou válkou. Kolem roku 1635 už vlastnili Židé už všechny domy v dnešní Janáčkově ulici a vystupovali jako samostatná židovská obec. Se souhlasem vrchnosti si zřídili synagogu, školu i hřbitov při dnešní Zborovské ulici.

Počet Židů ve městě postupně narůstal, roku 1857 dosáhl jejich počet maxima - 802 osob, což představovalo 13 % všech obyvatel města. Od druhé poloviny 19. století ale počet Židů klesal, v roce 1930 se k židovské národnosti hlásilo v Hranicích již jen 192 osob (1,7 % obyvatel). Úbytek byl způsoben zejména vystěhovalectvím za prací.

Nejhorší etapa nejen hranických Židů nastala po Mnichovu 1938. Jejich perzekuci zahájila už pomnichovská tzv. Druhá republika. Většina hranických Židů, a také Židé z Drahotuše a Kelče, byla 22. června 1942 odsunuta do záchytného tábora v Olomouci a poté do Terezína. Odtud postupně putovali do vyhlazovacích táborů. Celkově za války zahynulo 216 osob židovského původu, z nichž 197 se hlásilo k židovskému vyznání.

Po porážce nacismu v roce 1945 zbylo v Hranicích 26 občanů židovského původu, z nich 14 se hlásilo k židovskému vyznání a 12 bylo za Židy v nacistickém období považováno na základě rasových norimberských zákonů. Počet židovských věřících v Hranicích poté dále klesal úmrtími, odchodem do Izraele i asimilací.

Proluka u Synagogy

V Hranicích stávala malá zděná synagoga s dřevěnou kupolí za domem čp. 728. Počátkem 19. století již ale velikostně nestačila. V roce 1864 dostala židovská obec povolení vystavět na jejím místě větší synagogu, v maursko-byzantském stylu romantického historismu podle návrhu vídeňského architekta Franze Machera.

Za nacistické okupace byla synagoga v roce 1940 uzavřena a její vybavení odvezeno, ale zbořena nebyla. V roce 1943 zde bylo umístěno městské muzeum.

Po válce získala do svého majetku budovu synagogy Církev Československá, která ji pronajímá městskému muzeu. Léta zanedbané údržby se výrazně podepsala na stavu budovy. Proto v letech 1994 - 1995 proběhla na náklady města rozsáhlá rekonstrukce, po jejím dokončení je synagoga využívána jako výstavní síň.

Dnes patří synagoga k nejhodnotnějším stavbám vzniklým v Hranicích během 19. století a je zařazena do Státního seznamu nemovitých kulturních památek.

Pietní místo obětím holokaustu

Proluka vedle synagogy vznikla zbouráním sousedního domu č. p. 729 za okupace. Tato proluka byla dlouhá léta nepříliš udržovaná, jen na konci devadesátých let zde byla za přítomnosti izraelského velvyslance na severní straně Synagogy umístěna pamětní deska na připomínku 197 hranických obětí holokaustu.

Ani poté se však tato proluka nestala důstojným místem, v zanedbaném prostoru rostly pouze keře, nenápadná pamětní deska zcela zanikla a celkově podoba proluky neodpovídala významu tohoto místa. Proto byla jednou z myšlenek nového vedení města v rámci dokončení regeneraci městské památkové zóny proluku pietně upravit. Tento záměr byl uveden i ve schváleném Programovém prohlášení Zastupitelstva města Hranic pro období let 2018 – 2022. Na základě Prohlášení byla zpracována studie architekta Tomáše Kratochvíly,

jejímž cílem bylo upravit proluku na důstojný pietní prostor, instalovat tam sedací prvky a výrazněji a důstojněji tak připomenout památku zavražděných hranických Židů.

Při předávání Cen města na začátku letošního roku však oceněný Milan Hein, který cenu přebíral i za svou sestru Martu Skarlandtovou, a kterému část rodiny také zahynula za 2. světové války v koncentračních táborech, věnoval finanční odměnu na plastiku či umělecké dílo, umístěné u Synagogy, které by osud hranických Židů připomínalo.

Mezi dárce se mezitím zařadil i malíř Tibor Červeňák, který zaslal stejnou částku 10 tisíc korun. Stejnou částku přislíbil i 1. místostarosta PhDr. Vladimír Juračka. Prostor proluky u Synagogy by se tak mohl povýšit na lepší úroveň novým uměleckým prvkem, který by navázal na již vzpomínanou pamětní desku a výrazněji připomněl smutný osud hranických židů. Vzhledem k již vyhotovené architektonické studii T. Kratochvíly se nabízí vytvořit zde nějaký výtvarný objekt k sezení, který by nahradil navrženou lavičku.

Christine Habermann von Hoch

Tematickými výtvarnými objekty k sezení se zabývá výtvarnice Christine Habermann von Hoch, nejmladší dcera akademického sochaře, prof. Alfreda Habermanna, který byl zakladatelem mezinárodního setkání kovářů Hefaiston na Helfštýně. Christine Habermann žila s otcem několik let v Izraeli, má tedy blízko také k židovské symbolice, kterou ve svých dílech někdy využívá.

Přestože žila řadu let v cizině, (Izrael, Německo, Rakousko) má k zdejšímu kraji vřelý vztah, nejen díky akci Hefaiston na Helfštýně, ale i díky studiím v Olomouci a dlouhodobé spolupráci s městem Lipník nad Bečvou. Ch. Habermann se podílela se například na společné realizaci plastiky Tilia v Lipníku nad Bečvou podle posledního návrhu prof. Alfreda Habermanna. Pro rekonstruovaný kulturní dům Echo v Lipníku vytvořila kovová svítidla. Stále jezdí na Helfštýn, kde vedla kurzy uměleckého kování.

Ch. Habermann nyní žije v Příboru, kde má vlastní kovárnu a staví ateliér. V její tvorbě se mísí tradiční umělecké postupy a podněty z cest do kulturně rozmanitých zemí (USA, Izrael, Japonsko, Mexiko,...). Pracuje jako „sochařka v železe“, ovšem železo pro ni není jediným vyjadřovacím prostředkem. Nalezla vlastní výtvarnou řeč, pomocí níž se snaží neotřele a s lehkostí pronikat za hranice tradičního přístupu k materiálům. Klade důraz na čistotu provedení, oproštění a směřování k podstatě a tím utváří svůj nezaměnitelný rukopis. Její díla svou hravostí a nekonvenčností přesahují úroveň klasických kovářských prací. Jsou zastoupena v mnoha soukromých sbírkách, muzeích (Muzeum Komenského v Přerově), galeriích a jako součást architektonických realizací (kaple rodu Imhof v gotickém chrámu St. Lorenz v Norimberku).

Důstojná připomínka obětí holokaustu v Hranicích dosud chyběla a právě úprava proluky u Synagogy poskytuje městu možnost tento nedostatek napravit. Vzorem by mohl být i nedaleký Lipník nad Bečvou, kde letos v lednu na Den obětí holokaustu slavnostně odhalili pamětní desku, která připomíná všech 164 obětí holokaustu v Lipníku nad Bečvou.



NABÍDKA UMĚLECKÉHO DÍLA

SEDACÍ OBJEKTY URČENÉ DO PROLUKY VEDLE SYNAGOGY V HRANICÍCH NA MORAVĚ

Autor: Mgr. Christine Habermann von Hoch

Cílem je vytvořit unikátní a funkční umělecké dílo a oživit jím prostor proluky vedle synagogy v Hranicích na Moravě. Instalace složená ze šesti hranolů o trojúhelníkové podstavě propojuje bohatý symbolický obsah s uživatelností: šestice trojhranů představuje elementy Davidovy hvězdy. Ornametální motivy po stranách trojhranů jsou tvořeny hebrejským písmem, které samo vychází z geometrie Davidovy hvězdy.

POPIS NÁVRHU

Instalace se skládá ze šesti uměleckých objektů. Boční strany a konstrukce jsou z kovu, horní část, která slouží jako sedací plocha, je pokryta masivním dřevem. Každý trojhran obsahuje tři originální obrazové motivy, které se nacházejí na bočních stranách. Všechny 18 obrazů vychází z motiviky hebrejského písma. Písmo bude prořezané, a tím vznikne průsvit, návrh počítá i s kresbou stínů. Vzhledem k různé velikosti a promyšlené kompozici prořezaného písma budou objekty o stejné velikosti a konstrukci působit odlišným dojmem (dojem masivní kovové hmoty vs. dojem křehkosti při větším množství průřezů). Tento dojem se může měnit i při pohledu z různých stran. Objekty budou parciálně pozlacené v řezu písma, což zvýrazní jejich duchovní rozměr. K pozlacení jsou určeny jen některé motivy, jejichž výjimečnost bude podtržena (zlacení všech řezů by bylo nejen velmi nákladné, ale též by celek působil příliš dekorativně).

Návrh počítá takovým s rozmístěním objektů, které ideálně ožví prostor proluky. První dva objekty se nacházejí blízko přístupové cesty a vybízejí ke vstupu do prostoru. Další trojice trojhranů, které jsou umístěny vedle sebe, představuje větší sedací plochu ve střední části (v místě, kde původní architektonický návrh počítal s lavičkou) a umožňuje posezení u pamětní desky, na jejíž existenci upozorňuje. Poslední objekt se nachází poblíž zadní stěny, posezení umožňuje kontemplaci při pohledu do oken synagogy.

Šestice objektů ovšem umožňuje i jiné rozmístění bez ztráty symbolického významu, mohou být tudíž při potřebě instalovány i na jiných místech veřejného prostoru.

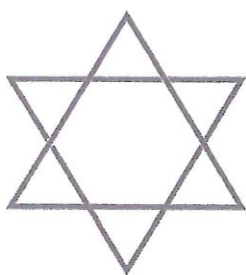
INSPIRACE A SYMBOLIKA

Ornametálnost synagog z 19. století (maurský styl) ve spojení se základními geometrickými tvary.

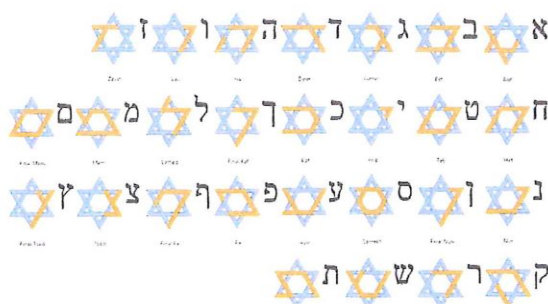
Hlavním motivem je Davidova hvězda – MAGEN DAVID – jakožto symbol Židovství, jež symbolizuje vztah mezi Bohem a člověkem, a hebrejské písmo vycházející z Davidovy hvězdy.



Písmo slouží jako ornamentální i jako obsahový prvek. Návrh předběžně počítá s těmito slovy:
ahava, shalom, simcha atd.



Obr. 1: Davidova hvězda.



Obr. 2: Hebrejské písmo vycházející z tvarů Davidovy hvězdy.

Další inspirací je číselná symbolika: dominuje číslo 3 (motiv trojúhelníku), číslo 7 (rovnoramenný trojúhelník o stranách á 70 cm) a číslo šest: šestice objektů reprezentuje šest dnů stvoření a dohromady skládá Davidovu hvězdu. Dalším výrazným motivem, který se inspirované židovskou mystikou, je hra se světlem (průsvity).

MATERIÁL

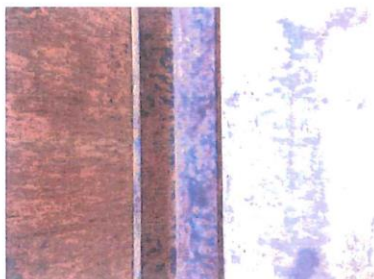
- Ocel
- Plátkové zlato 23,75 karát
- Dřevo

ZPRACOVÁNÍ A POVRCH

Ocel: prořezaná laserovou technologií a dále opracovaný povrch (struktura a kresba materiálu, viz např. obr. 3) – koroze konzervovaná.

Ocel je částečně pozlacená plátkovým zlatem (23,75 karát zlata) v řezu ornamentu.

Dřevo: broušené/kartáčované, přírodní odstín, konzervovaný přírodním prostředkem



Obr. 3: Ukázka opracovaného povrchu oceli



Obr. 4: Ukázka realizace exteriérové lavičky ze stejného materiálu; dojem křehkosti při množství průsvitů a zachování statických požadavků.

ROZMĚRY ZÁKLADNÍCH KONSTRUKCÍ

Jednotlivý kus: 700 x 700 x 500 mm

CENOVÁ NABÍDKA

V ceně:

- Koncept, návrh a model
- Přípravná dokumentace
- Realizace
- Materiál
-
- 96 000,-/kus včetně transportu a instalaci na místě
-

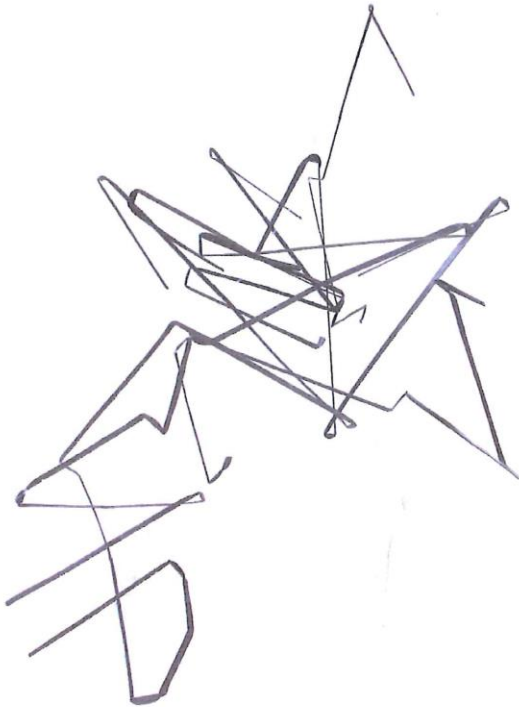
ZA HOTOVÉ DILO VČETNĚ DPH: 576 000,-CZK

KONTAKT

Mgr. Christine Habermann von Hoch
artist and designer

christinehabermannvonhoch@gmail.com
+420 724 979 724
www.habermannvonhoch.com

V Příboře, 27.3.2019



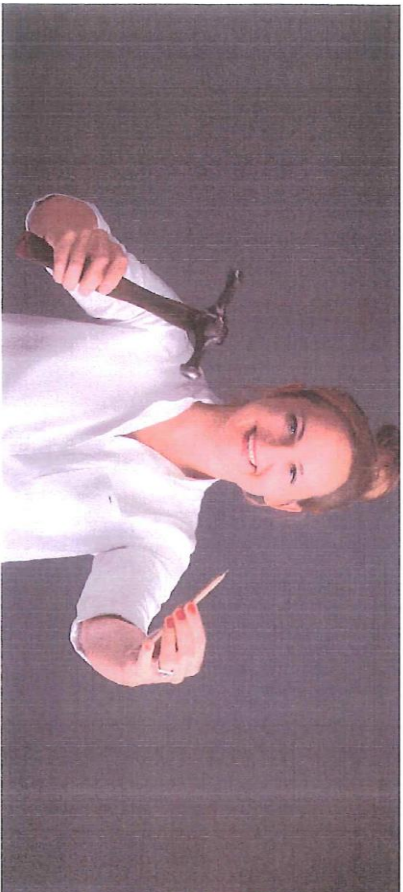
HABERMANN VON HOCH
art & metal design

I am looking forward to hear from you.
If you have have any questions or demands don't hesitate to write or call me.

Yours

Christine Habermann von Hoch, M.A.
artist and designer

info@habermannvonhoch.com christinehabermannvonhoch
+420 724 979 724 @gmail.com
www.habermannvonhoch.com



CHRISTINE HABERMANN VON HOCH
artist and designer

Operating internationally, her roots are German as well as Czech. She is known for her outstanding art and design works with the medium metal. Her work combines elements of art, design, architecture and craft – based on her studies of visual art, German philology and literature, history of art, and on ancient technologies of craft and artistic metal processing which she was taught by her father Prof. Alfred Habermann (1930–2008), a master of blacksmithing. Her main expressive material is iron, with which she often experiments freely, developing new techniques of processing (e.g. metaldrawing), and combining it with different materials (e.g. paint, gold leaf, wood, glass).

The essence of her work is the linking of visual value (beauty) with a meaningful content (spirit).

In her works she attaches importance to a complex concept and the purity of processing.

In 2007 she founded her own studio in Austria which carries her name. In 2017 she moved to the Czech Republic, where she currently lives and works. Her work is represented in private and public collections in Austria, Germany, Switzerland, Italy, Belgium, Russia, Slovakia, Czech Republic, Poland.

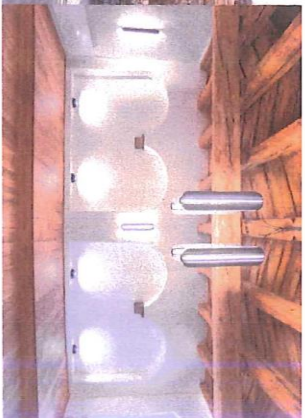
SERVICE

- I. Individual projects in the field of architecture (interior, garden, public space), as well as artworks on commission
- II. Collaborations with architects and interior designers
- III. Fine art and design pieces from her collection

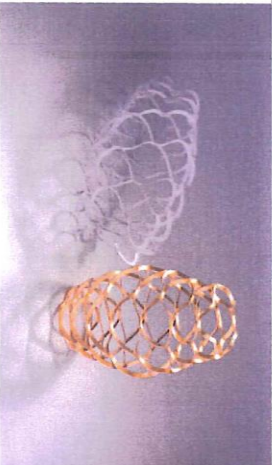
Realizations for private clients as well as public institutions and commercial sphere.



SCULPTURES & PAINTINGS



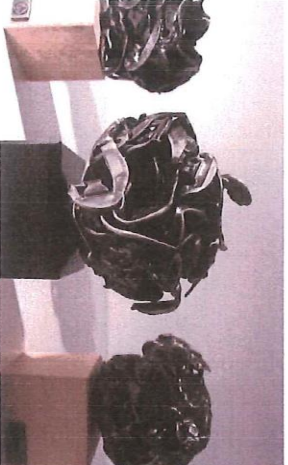
LIGHTS



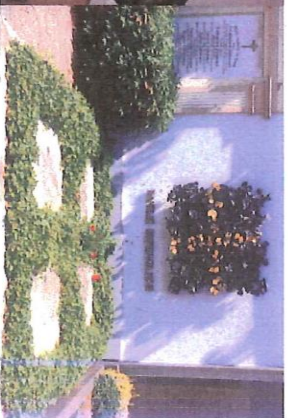
INTERIEUR & ARCHITECTURE



GARDEN



AWARDS & PLAQUES



SACRAL

